

Initiatiefvoorstel Eindhovense Klimaatbegroting

De ondergetekenden, lid van de raad van de gemeente Eindhoven, hebben de eer het volgende initiatiefvoorstel aan te bieden.

Tom van den Nieuwenhuijzen
Raadslid GroenLinks Eindhoven

Arnold Raaijmakers
Raadslid PvdA Eindhoven

Inleiding

De Eindhovense klimaatambities zijn enkele jaren geleden vastgelegd. In 2035 wil Eindhoven energieneutraal zijn *exclusief mobiliteit*, in 2045 *inclusief mobiliteit*. Ambities die ten tijden van het vastleggen erg ambitieus waren. Eindhoven liep voorop en was, zoals we dat graag zijn, grenzeloos ambitieus.

Er zijn in de afgelopen jaren veel stappen gezet in het borgen van de verduurzaming van de stad in beleid en in de stad. Zo werkt Eindhoven sinds 2012 op initiatief van GroenLinks met *The Natural Step*. Duurzaamheid zou daarmee geborgd moeten zijn binnen alle beleidsterreinen.

De gemeente Eindhoven heeft een *afdeling Duurzaamheid* die door middel van projectleiders op verschillende afdelingen ondersteund om zo duurzaam mogelijk te werken. Daarnaast is er een energiemanager die ervoor moet zorgen dat de gemeente zelf zo weinig mogelijk energie gebruikt. De gemeente Eindhoven koopt *uitsluitend duurzame energie* in.

De afgelopen jaren is de gemeente en daarmee de stad vooral bezig geweest om zich klaar te maken voor de transitie naar een duurzame stad. Met het *programma duurzame ontwikkeling 2015-2018* heeft het college met de raad haar ambities gedeeld.

In de beantwoording van de raadsvragen van GroenLinks in juni 2015 geeft het college aan dat zij verwacht, op basis van een aanname voor de CO₂ uitstoot in 1990 (aanname is dat deze gelijk is aan die van 2009), dat *de uitstoot met 23% daalt* in 2020 (in tegenstelling tot de gerechtelijke uitspraak van 25% in 2020 die minimaal noodzakelijk is om de opwarming van de aarde niet hoger te laten zijn dan 2C). Ook geeft het college aan geen tussendoelstelling voor 2020 te hebben.

In december werd het klimaatakkoord van Parijs gesloten. Dit akkoord is niet alleen historisch omdat hierin *de absolute noodzaak van de 2C norm* (en de erkenning dat *eigenlijk 1,5C het maximum zou moeten zijn*) wordt vastgelegd, maar ook omdat *alle landen in de wereld* het akkoord hebben ondertekend.

De conclusie is dat het bestaande Eindhovense programma niet meer voldoet aan de recente ontwikkelingen nationaal en internationaal.

Momenteel ligt in de tweede kamer de Klimaatwet ter behandeling. Een initiatief van PvdA en GroenLinks.

De Klimaatwet

De Klimaatwet biedt een kader waarbinnen beleidsplannen van overheden uitgevoerd dienen te worden. De wet stelt het eindpunt vast en schetst de weg ernaar toe, maar vult het niet in. Dat eindpunt wordt gevormd door twee doelen in 2050: 95 procent minder CO₂-uitstoot en 100 procent duurzaam opgewekte energie. Het tussenstation is 2030, waarin we 55 procent minder CO₂ mogen uitstoten. De wet is daaronder getrapd opgebouwd: onder de geschetste doelstellingen hangen vijfjaarlijkse klimaatplannen, die de doelen en acties schetsen voor de komende vijf jaar. Deze vijfjaarlijkse klimaatplannen zijn gesynchroniseerd met de vijfjaren rapportages uit de Parijs Klimaatop. Dit zorgt voor stabiliteit in het tot zover gemaakte beleid. Denk bijvoorbeeld aan subsidies

op zonnepanelen, waarvan de voorwaarden in het verleden vaak zijn veranderd wat zorgde voor verwarring en een afwachtende houding onder Nederlanders.

Onder het vijfjarenplan hangt de jaarlijkse klimaatbegroting, die de doelen per beleidsterrein voor dat jaar uiteenzet. Er zijn spelregels voor de jaarlijkse klimaatbegroting: doelstellingen mogen onderling, dus tussen ministeries, worden uitgewisseld, als de overkoepelende doelen maar gehaald worden, en als doelstellingen niet gehaald worden dan moet het ingelopen worden in het jaar daarna. De regering legt over de klimaatbegroting verantwoording af, net zoals over de financiële begroting.

De Eindhovense Klimaatbegroting

GroenLinks doet in dit initiatiefvoorstel de oproep om ook in Eindhoven een vergelijkbaar initiatief te starten. Zo willen wij dat Eindhoven zich minimaal aan dezelfde doelen houdt als opgesteld in de landelijke Klimaatwet en vragen wij om ook in Eindhoven vijfjaarlijkse klimaatplannen te maken voor het terugdringen van broeikasgassen, energiebesparing en de toename van het aandeel duurzame energie.

Als er een Klimaatwet bestaat, waarom moeten we in Eindhoven ook nog een klimaatinitiatief? Als de doelstelling 100 procent duurzaam opgewekte energie in 2050 geldt voor heel Nederland, dan moet dat ook gelden voor Eindhoven. Sterker nog, onze Eindhovense ambitie is 2045. Maar strijden tegen klimaatverandering doe je niet alleen op landelijk niveau. Ook lokaal en regionaal moet er een hoop gebeuren om de doelstellingen te halen. Het is belangrijk dat een innovatieve stad als Eindhoven laat zien dat zij dit initiatief omarmt en mede mogelijk wil maken. Eindhoven kan zo een leidende rol spelen; een voorbeeldfunctie vervullen voor andere steden.

Ook op gemeenteniveau moeten we ons aan de duurzaamheidsdoelstellingen uit de Klimaatwet houden. Deze doelstellingen zijn ambitieuzer dan het programma duurzame ontwikkeling 2015-2018, en dat is noodzakelijk.

Na de uitspraak in de zaak Urgenda heeft Nederland en dus ook de gemeente Eindhoven de plicht meer inspanning te leveren om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Het kabinet bereidt nu extra maatregelen voor om de doelstelling van de zaak van Urgenda te halen. Eindhoven moet hetzelfde gaan doen. Dat zal onvermijdelijk gevolgen hebben voor de begroting.

Daarnaast vragen wij Eindhoven op lokaal niveau vijfjarige klimaatplannen op te stellen, die voortvloeien uit de doelstellingen van de Klimaatwet. Daarmee zou het programma duurzame ontwikkeling niet alleen meer ambitie en urgentie krijgen, het is tegelijkertijd het eerste vijfjarenplan.

Ook stellen de wethouder Duurzaamheid en de wethouder Financiën tezamen de klimaatbegroting voor het komende jaar op. Deze wordt besproken tezamen met de begroting. Alle Eindhovense wethouders krijgen eigen CO₂-doelstellingen en de plicht om jaarlijks te rapporteren over de besparingen op de eigen portefeuilles. Zo moet er in kaart worden gebracht waar de kansen liggen. De wethouder Duurzaamheid is niet de enige wethouder die de stad moet verduurzamen, maar moet een coördinerende rol spelen in het hele college van B&W. Zo krijgt Eindhoven een integraal duurzaamheidsbeleid. In de bijlage is een conceptverordening opgenomen als voorbeeld hoe het lokale klimaatinitiatief eruit komt te zien.

De gemeente moet niet alleen een voorbeeldfunctie zijn voor andere gemeenten, maar ook voor de bedrijven en de inwoners van Eindhoven. Omdat we volledig verantwoordelijk zijn voor de gemeentelijke organisatie, kunnen we ook daar strengere doelstellingen eisen. Daarom willen wij een 100 procent uitstootvrije en 100 procent duurzame gemeentelijke organisatie in 2025.

Duidelijkheid

De Klimaatwet biedt, zoals hierboven al geschetst, een duidelijk kader waar binnen gehandeld kan worden. Het biedt stabiliteit door lange termijndoelen en het vijfjarenplan, maar ook flexibiliteit, doordat het iedere vijf jaar opnieuw wordt vastgesteld en nieuwe technologische ontwikkelingen kunnen worden ingebouwd. En het maakt klimaatdoelstellingen duidelijk zichtbaar en controleerbaar, door de

jaarlijkse klimaatbegroting. De synchronisatie met de vijfjaren rapportage van de Parijs Klimaatovereenkomst zorgt ervoor dat de plannen zijn afgestemd op het grote geheel. Met een vertaling van de Klimaatwet naar lokaal niveau nemen we dezelfde systematiek over. Daarmee wordt het klimaatbeleid verankerd in ieder onderdeel van gemeentelijk beleid - wat we terug zien in de klimaatbegroting en de voorjaars-klimaatnota. Prudent klimaatbeleid wordt daarmee even vanzelfsprekend als prudent financieel beleid. Prudent klimaatbeleid kent dus ook baten en lasten, een overzicht van uitgaven (uitstoot) en ontvangsten (mitigerende omstandigheden) en een CO2 begin- en eindbalans. Het dwingt tot secuur kijken, en echt nadenken wat duurzamer kan.

Daar en later komen dichterbij. Daar moet je niet op wachten, daar moet je iets aan doen. Met ambitieuze maar concrete doelen, met een duidelijk plan, met jaarlijkse planning en controle. Als er één stad in het land is dat het goede voorbeeld kan geven is het wel Eindhoven. Laten we die mogelijkheid met beide handen aangrijpen.

Besluitpunten

Met het aannemen van dit klimaatinitiatief stemt de gemeenteraad in met het zo snel mogelijk uitvoeren van de volgende punten:

- Overnemen van de doelstellingen uit de initiatief-Klimaatwet: 95 procent minder CO2 uitstoot en 100 procent duurzame opgewekte energie in Eindhoven in 2050. In 2030 stoot de stad 55 procent minder CO2 uit.
- Opstellen van vijfjarige klimaatplannen, die voortvloeien uit de doelstellingen van de Klimaatwet.
- Aansluiten bij het rapportage ritme van de Parijs Overeenkomst
- Het huidige 'Programma Duurzame Ontwikkeling 2015-2018' uit te breiden tot 2020 en te beschouwen als het vijfjarenplan tot 2020 en daarin een aanpassing van het 'Programma Duurzame Ontwikkeling' voor te leggen aan de raad zodat die voldoet aan bovenstaande uitgangspunten.
- Verankeren van de doelstellingen uit de Klimaatwet binnen iedere portefeuille van het college, met een uitwerking per programma.
- Deze doelstellingen per portefeuille jaarlijks uitwerken in een klimaatbegroting, deze wordt net zoals de financiële begroting voorgelegd aan de Raad en na uitvoer ter verantwoording eveneens voorgelegd aan de Raad.
- Deze opgave ten aanzien van de gemeentelijke organisatie vorm te geven door een doelstelling van een 100 procent uitstootvrije en 100 procent duurzame gemeentelijke organisatie in 2025.

Voorbeeld Verordening

Voorbeeld van lokale klimaatverordening Gemeente Eindhoven

Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen ...

Hoofdstuk 2 - Taakstelling

1. Het gemeentelijk beleid voorziet in het onomkeerbaar stapsgewijs terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente ten opzichte van de uitstoot in 1990, en wel volgens de volgende reductietaakstellingen:

Een vermindering met ten minste 55 procent per 1 juli 2030.

Een vermindering met ten minste 95 procent per 1 juli 2050.

2. De reductietaakstellingen worden onder meer en in samenhang bereikt door bindende taakstellingen te formuleren – op basis van de laatste wetenschappelijke inzichten en de stand van de techniek – voor energiebesparing, de toename van het aandeel duurzame energie (te weten 100 procent in 2050) en eventuele doelstellingen op het gebied van vleesvermindering en een krimp van de veestapel.

Hoofdstuk 3 - Klimaatbegroting

3. Het college van B en W zendt jaarlijks – uiterlijk op [...] en ieder met betrekking tot de inspanningen op zijn of haar portefeuille-onderdelen - aan de leden van de gemeenteraad de ontwerp-opgave van de reductietaakstelling voor het komende jaar. Alsmede de taakstelling voor het aandeel duurzame energie, de energiebesparing en vleesvermindering.

4. De portefeuillehouder Duurzaamheid stelt nadere regels waaraan de in het vorige artikel bedoelde ontwerp-opgave dient te voldoen.

5. Op basis van de ontvangen ontwerp-opgave stellen de portefeuillehouder Duurzaamheid en de wethouder Financiën de Klimaatbegroting voor het komende jaar op.

6. De Klimaatbegroting wordt tezamen met de programmabegroting ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad conform de artikelen 186 – 258 van de Gemeentewet.

7. Indien in enig jaar de reductietaakstelling niet wordt gehaald, wordt de omvang van de taakstelling voor de betreffende portefeuillehouder de daaropvolgende twee jaren tezamen verhoogd met de betreffende onderschrijding, tenzij anders overeengekomen wordt met de gemeenteraad.

8. Elk van de leden van het college van B en W draagt zorg voor het treffen van al die maatregelen die nodig zijn om aan de taakstellingen die voortvloeien uit deze verordening te voldoen. Deze taakstellingen worden vastgelegd en uitgewerkt in dat onderdeel van de programmabegroting waarvoor de betreffende portefeuillehouder verantwoordelijk is.

9. De leden van het college van B en W zijn daarbij gehouden aan de in het Klimaatplan (hoofdstuk 5) voorgestelde basismaatregelen met, in voorkomend geval, aanvullende maatregelen, tenzij het treffen van een of meerdere andere maatregelen aantoonbaar hetzelfde resultaat bereikt zal worden.

10. De Wethouder Duurzaamheid biedt op de uit artikel 6 voortkomende datum een Klimaatbegroting aan. Daarin wordt opgenomen:

- Beschouwingen over de geboekte resultaten op de taakstellingen in de voorafgaande periode.
- Beschouwingen over de betekenis van de voor het komende jaar voorgestelde Klimaatbegroting voor de gemeente en haar ingezetenen.
- Beschouwingen over de nationale ontwikkelingen met betrekking tot de klimaatproblematiek.
- Beschouwingen over de te verwachten ontwikkelingen in het gemeentelijk beleid met betrekking tot de klimaat- en energieproblematiek en andere daarmee samenhangende ontwikkelingen voor de hierop volgende vier jaar.

11. Het college legt na afloop van een begrotingsjaar verantwoording af over het, op basis van de klimaatbegroting, gevoerde beleid en over de effectiviteit daarvan.

Hoofdstuk 4 – Aard van de normering

12. De reductietaakstellingen bedoeld in deze verordening gelden als grenswaarden en bepalen de maximum hoeveelheid broeikasgas, uitgedrukt in Megaton CO₂e, die in de betreffende periode in Eindhoven mag worden uitgestoten en welk maximum niet mag worden overschreden.

Hoofdstuk 5 – Klimaatplan

13. Het college stelt eenmaal in de vijf jaar – voor het eerst in het jaar van de inwerkingtreding van deze verordening – een gemeentelijk Klimaatplan op.

14. Het plan bevat de hoofdzaken van het door het college binnen de in artikel 2 vastgelegde grenzen te voeren klimaat- en energiebeleid en is gericht op de realisering van de bij of krachtens deze verordening vastgestelde jaarlijkse taakstellingen.

15. Het klimaatplan geeft met het oog op de bij en krachtens deze verordening vastgelegde taakstellingen richting aan de te treffen maatregelen. Ook wordt richting gegeven aan maatregelen die naar verwachting in de daarop volgende vijf jaar te treffen zijn. Alle maatregelen passen steeds in een duurzame ontwikkeling.

16. Het college betreft bij de voorbereiding van het Klimaatplan de meest belanghebbende bestuursorganen, instellingen en organisaties.

17. Op de voorbereiding van het Klimaatplan is de AWB van toepassing.

Hoofdstuk 6 – Slotbepalingen

Deze verordening wordt aangehaald als: de Klimaatverordening